[2024] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 639: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 782

ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ

ਬਨਾਮ

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2024 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4222)

16 ਅਕਤੂਬਰ 2024

[ਸੀ.ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ* ਅਤੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੰਦਲ, ਜੇਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 482, ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਧਾਰਾ 376, ਪੈਨਲ ਕੋਡ, 1860 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫਆਈਆਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

ਸਿਰਲੇਖ

ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 s.482 ਪੈਨਲ ਕੋਡ, 1860ss.376, 313 ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਝੂਠੇ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ - ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਨਹੀਂ - ਐਫਆਈਆਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪਰਾਧ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 2013 ਤੋਂ 2018 ਤੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਫਆਈਆਰ ਸਿਰਫ 2018 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 5 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ - ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ - "ਮੇਰੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ" ਅਤੇ "ਪਤੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ" ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੇਨਿਯਮੀ ਹੈ - ਮੌਜੂਦਾ ਲੰਬੇ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਵਜੋਂ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ - ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੇ ਝੂਠੇ ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ - ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਤੱਥ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 375, ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 376, ਆਈਪੀਸੀ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ

ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ - ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ - ਐਫਆਈਆਰ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 9, 14-16]

ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ - ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973-ਸ.482-ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਅਨੁਛੇਦ 226 - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਐਫਆਈਆਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਾਮਕਰਨ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 482, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਸਥਿਤ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 482, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਨਾਮਕਰਨ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ - ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 482, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੰਨ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 1]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਪੈਪਸੀ ਫੂਡਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ [1997] ਪੂਰਕ 5 ਐਸਸੀਆਰ 12: (1998) 5 ਐਸਸੀਸੀ 749; ਸੱਤਿਆ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ [1996] ਪੂਰਕ 9 ਐਸਸੀਆਰ 203: 2000 ਸੀਆਰਐਲਜੇ 569 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ਼ਿਵਸ਼ੰਕਰ ਉਰਫ ਸ਼ਿਵ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਐਨਆਰ (2019) 18 ਐਸਸੀਸੀ 204; "XXXX" ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਐਨਆਰ [2024] 3 ਐਸਸੀਆਰ 309: (2024) 3 ਐਸਸੀਸੀ 496; ਨਈਮ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐਨਸੀਟੀ ਆਫ਼ ਦਿੱਲੀ) [2023] 1 ਐਸਸੀਆਰ 1061: 2023 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 89; ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਜਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ। [1990] ਪੂਰਕ 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 259: AIR 1992 SC 604-ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਰਾਹਾ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ, 2006 (56) ACC 433 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, 1973; ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860; ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ।

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਧਾਰਾ 482, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, 1973; ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ; ਰੱਦ ਕਰਨਾ; ਵਿਆਹ ਦੇ ਝੂਠੇ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ; ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ; ਤੱਥ ਦੀ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਅਧੀਨ ਜਿਨਸੀ

ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਸੰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ; FIR ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ; ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲਾ ਸਰੀਰਕ ਸੰਬੰਧ; ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ; ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ; ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਾਮਕਰਨ।

ਕੇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4222

2018 ਦੇ CRMWP ਨੰਬਰ 16825 ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ 26.07.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ੀ

ਦੇਵਵਰਤ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਾਤੀ ਸੇਤੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਰਸ਼ਿਤਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਦੇਵੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ, ਸੁਭਾਸ ਰੇ, ਡਾ. ਪਬਿਤਰਾ ਪਾਲ ਚੌਧਰੀ, ਨਿਤਿਨ ਜੈਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।

ਅਜੇ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਏ.ਜੀ./ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਗਰਵੇਸ਼ ਕਾਬਰਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਰਸ਼ਿਤਾ ਰਘੂਵੰਸ਼ੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪੂਜਾ ਕਾਬਰਾ, ਸ਼ਾਂਤਨੂ ਕੁਮਾਰ, ਅਨੁਰਾਗ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਫੈਸਲਾ

ਸੀ.ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਜੇ.

ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

1. ਕੈਪਸ਼ਨ ਵਾਲੀ ਅਪੀਲ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਸਥਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ 26.07.2018 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 2018 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਭਿੰਨ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 16825 ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਹੈ। ਉਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ 21.02.2018 ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੰਦਗੰਜ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਆਈਪੀਸੀ') ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਅਤੇ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ 2018 ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 28 ਦਾ ਕੇਸ ਸੀ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪੈਪਸੀ ਫੂਡਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 226 ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 482 (ਸੰਖੇਪ ਲਈ 'Cr.P.C') ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਉਹ ਨਾਮਕਰਨ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਾਫ਼ੀ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

---

1. [1997] ਪੂਰਕ 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 12 : (1998) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 749

ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 482, Cr.P.C ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਲਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ) ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ।

3. ਉਸਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧ 21.02.2018 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦਾ ਸਬੂਤ ਇਸ ਅਧੀਨ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ: -

"...ਮੇਰੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਮੀਰਾ ਦੇਵੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸਤੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਪਿੰਡ ਕੁਕੁਡਾ ਪੀ.ਐਸ. ਨੰਦਗੰਜ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ - ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ੇਸ਼ਨਾਥ ਯਾਦਵ ਨਿਵਾਸੀ ਅਤਰਸੁਆ ਪੀ.ਐਸ. ਨੰਦਗੰਜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ - ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ ਮੇਰੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਦੇ ਸਾਲੇ ਰਵਿੰਦਰ ਯਾਦਵ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਉਕਤ ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਪਤੀ ਵਜੋਂ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲੇਗੀ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰੇਗਾ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਰਾਜਵਤੀ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਨੇ ਸਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਤਾਂ ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰੇਗਾ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਨੇ ਮੇਰੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋ ਗਈ ਜਿਸਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਦਵਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗਰਭਪਾਤ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਕਤ ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ 28.09.2017 ਨੂੰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਘਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਉਕਤ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ 29.09.2017 ਨੂੰ ਵਾਰਾਣਸੀ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧ ਬਣਾਏ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਮਈ 2017 ਵਿੱਚ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਨੇ ਮੇਰਾ ਗਰਭਪਾਤ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ 17.12.2017 ਨੂੰ ਉਕਤ ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਮੈਨੂੰ ਵਾਰਾਣਸੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧ ਬਣਾਏ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ..."

4. ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਲੱਗ- P2/FIR ਵਿੱਚ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: -

"3 (a) ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਘਟਨਾ।
1. ਮਿਤੀ 05.01.2013 ਤੋਂ -
ਮਿਤੀ - 05.01.2018
(ਅ) ਪੀ.ਐਸ. 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ: ਮਿਤੀ: 21.02.2018. ਸਮਾਂ: 21.34 ਘੰਟੇ।"

5. ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 13.11.2018 ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 28/2018 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 18.08.2023 ਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਲਗਭਗ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਧਿਆ: -

"ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 13.11.2018 ਨੂੰ ਪੀ.ਐਸ. ਨੰਦਗੰਜ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ, ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 28/2018 ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ।

ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ।"

6. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਇੱਕ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਸੇ ਲਾਈਨ 'ਤੇ। 18.08.2023 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 313 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 28/2018 ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: -

"6. ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ, ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ

ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ/ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵ ਮੰਜ਼ੂਦਾ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਦੇ ਗਰਭਪਾਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 02.02.2024 ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

7. ਕਿ ਧਾਰਾ 376 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਅਜੇ ਵੀ ਲੰਬਿਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

7'. ਉਪਰੋਕਤ ਕੱਢੇ ਗਏ ਪੈਰਾ 6 ਅਤੇ 7 ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਕਿ ਧਾਰਾ 313, ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਜੋ ਬਚਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

8. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਸ਼ਾ ਐਫਆਈਆਰ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 05.01.2013 ਤੋਂ 05.01.2018 ਤੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ 21.02.2018 ਨੂੰ ਸਿਰਫ 21.34 ਵਜੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਖੁਦ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਰੀਰਕ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਕਰਕੇ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੇ ਜੋਖਮ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ:

"... ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਸਲੋਅ ਸ਼ੇਸ਼ਨਾਥ ਯਾਦਵ ਨਿਵਾਸੀ ਅਤਰਸੂਆ ਪੀ.ਐਸ. ਨੰਦਗੰਜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ- ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ, ਮੇਰੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਦੇ ਸਾਲੇ ਰਵਿੰਦਰ ਯਾਦਵ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਉਕਤ ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਕੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਪਤੀ ਵਜੋਂ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।" (ਅੰਡਰਲਾਈਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ)

9. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ "ਮੇਰੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ" ਅਤੇ "ਪਤੀ ਵਜੋਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ" ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੇਨਿਯਮੀ ਹੈ।ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਵਿਸ਼ਾ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ।

10. ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਮੁਰਾਹਾ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ, ਅਤੇ ਸੱਤਿਆ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਜਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜਾਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਉਸੇ ਸਾਹ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਫੈਸਲੇ ਧਾਰਾ 482, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਜਨ ਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ (ਉਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਸਮੇਤ।

11. ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 313, ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ ਸੀ, ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਖੁਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 313, ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਭਜਨ ਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ (ਉੱਪਰ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 102 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ: -

"102. ਅਧਿਆਇ XIV ਅਧੀਨ ਕੋਡ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਟੀਕ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਚੈਨਲਾਈਜ਼ਡ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਖ਼ਤ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਸੂਚੀ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

---

2. 2006 (56) ACC 433

3. [1996] ਪੂਰਕ 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 203 : 2000 CrLJ 569

4. [1990] ਪੂਰਕ 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 259 : AIR 1992 SC 604

(1) ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਹੋਣ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼, ਐਫਆਈਆਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਸੰਜੀਦਾ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਜੀਦਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਧਾਰਾ 156(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 155(2) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ।
(3) ਜਿੱਥੇ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ।
(4) ਜਿੱਥੇ, ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਇੱਕ ਸੰਜੀਦਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਪਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਸੰਜੀਦਾ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਜੀਦਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਧਾਰਾ 155(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
(5) ਜਿੱਥੇ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਇੰਨੇ ਬੇਤੁਕੇ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ।
(6) ਜਿੱਥੇ ਕੋਡ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ (ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕੋਡ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਉਪਬੰਧ ਹੈ, ਜੋ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਿਵਾਰਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(7) ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਗੁਪਤ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਰੰਜਿਸ਼ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

12. ਸ਼ਿਵਸ਼ੰਕਰ ਉਰਫ ਸ਼ਿਵਾ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਐਨਆਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ: -
"4. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦਾ ਝੂਠਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੌਰਾਨ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿ ਉਹ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, "ਬਲਾਤਕਾਰ" ਵਜੋਂ।"

13. "XXXX" ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਅੰਨਾਰ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਈਮ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਵਿਆਹ ਦੇ ਝੂਠੇ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਲੱਭਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ (2024) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 496 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 482, Cr.P.C. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਐਫਆਈਆਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ ਐਫਆਈਆਰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

14. ਹੁਣ, ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੱਥ ਦੀ ਗਲਤ ਸਮਝ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸੈਕਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾ ਐਫਆਈਆਰ ਖੁਦ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 5 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ; ਦੂਜਾ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਤੀਜਾ, ਵਿਸ਼ਾ ਐਫਆਈਆਰ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੇ ਝੂਠੇ ਵਾਅਦੇ ਦਾ

---

5 (2019) 18 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 204

6 [2024] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 309 : (2024) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 496

7 [2023] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1061 : 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ SC 89

ਪਹਿਲਾ ਨਜ਼ਰੇ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹ ਲੰਬੇ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਸਰੀਰਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਜ਼ਰੇ ਮਾਮਲਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਗੇ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਤੀ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਹੈ, ਵਿਸ਼ਾ ਐਫਆਈਆਰ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਰਾਣਸੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦੌਰਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲ ਰਹੀ ਸੀ।ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 375, ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

15. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦਾ ਲੰਮਾ ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 482, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਲਬਧ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 313, ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 376, ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

16. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ 26.07.2018 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਭਿੰਨ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 16825 ਆਫ਼ 2018 ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 28/2018 ਮਿਤੀ 21.02.2018 ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੰਦਗੰਜ, ਗਾਜ਼ੀਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਗਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਹੈੱਡਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ: ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ